

HØJESTERETS DOM

afsagt torsdag den 2. juni 2016

Sag 236/2014

Boet efter A (tidligere A)
(advokat Hans Sønderby Christensen)
mod
Transportministeriet
(Kammeradvokaten ved advokat Sune Fugleholm)

I tidligere instans er afsagt dom af Østre Landsrets 14. afdeling den 31. oktober 2014.

I pådømmelsen har deltaget tre dommere: Jens Peter Christensen, Hanne Schmidt og Oliver Talevski.

Sagen er behandlet skriftligt, jf. retsplejelovens § 387.

Påstande

Appellanten, Boet efter A, har nedlagt påstand om, at sagen fortsættes ved Højesteret, og har for Højesteret nedlagt påstand om, at indstævnte, Transportministeriet, i forhold til A skal anerkende, at kravet om påførsel af "A" på postkasse ud mod X-vej er ulovligt.

Transportministeriet har påstået afvisning, subsidiært stadfæstelse.

Sagsfremstilling

Østre Landsret afsagde dom i sagen den 31. oktober 2014. Landsretten gav ikke A medhold, men afviste to påstande og frifandt Transportministeriet for de to øvrige påstande.

Landsrettens begrundelse var sålydende:

”As principale og mere subsidiære påstande er – i modsætning til den subsidiære og mest subsidiære påstand – formuleret helt generelt og uden relation til eller sammenhæng med As situation og forhold. Landsretten finder på den baggrund, at A ikke har fornøden retlig interesse i at få disse påstande påkendt. Landsretten afviser derfor As principale og mere subsidiære påstande.

Efter ordlyden af bilag 1 til bekendtgørelse nr. 727 af 24. juni 2011 om postbefordring og postvirksomheder finder landsretten, at det alene er et krav, at den enkelte brevkasse skal være forsynet med navneskilt eller lignende med oplysning om postmodtagerens efternavn.

Det følger af artikel 51, stk. 1, i EU’s charter om grundlæggende rettigheder, at chartrets bestemmelser udelukkende er rettet til medlemsstaterne, når de gennemfører EU-retten.

Det følger af EU-Domstolens praksis, herunder navnlig dom af 26. februar 2013 i Fransson-sagen (C-617/10), at de grundlæggende rettigheder i chartret kan anvendes i alle situationer, der reguleres af EU-retten, men ikke uden for sådanne situationer (præmis 19). EU-Domstolen har i sin dom af 6. marts 2014 i Siragusa-sagen (sag C-206/13) endvidere udtalt, at begrebet ”gennemførelse af EU-retten” kræver, at der foreligger en vis grad af tilstrækkelig tilknytning, som går ud over den beslægtethed, der måtte findes mellem de omhandlede områder, eller den indirekte virkning, som et område kan have på et andet (præmis 24). I samme sag har EU-Domstolen udtalt (præmis 25), at for at afgøre, om en national lovgivning henhører under gennemførelsen af EU-retten som omhandlet i chartrets artikel 51, skal der bl.a. foretages en efterprøvelse af, om de pågældende nationale bestemmelser har til formål at gennemføre en EU-retlig bestemmelse, disse bestemmelsers karakter, og om de forfølger andre formål end dem, der er omfattet af EU-retten, selv om de indirekte vil kunne påvirke disse formål, samt om der foreligger specifikke EU-retlige bestemmelser på området, eller som kan påvirke den.

Kravet om, at brevkasser skal forsynes med navneskilt, var også gældende forud for vedtagelsen af lov nr. 1536 af 21. december 2010 (postloven), hvorved der skete implementering af direktiv 2008/6/EF af 20. februar 2008 (3. postdirektiv). Dette krav fremgik således af bilag 1 til bekendtgørelse nr. 1313 af 14. december 2004, der fortsat var gældende på tidspunktet for vedtagelsen af postloven og som der henvises til i forarbejderne til postloven.

Postdirektiverne, der har karakter af liberaliseringsdirektiver og navnlig har til formål at regulere postbefordringspligten, indeholder ikke bestemmelser om navneskilt på brevkasser eller om brevkassers placering på den enkelte postmodtagers adresse.

Formålet med kravet om, at brevkasser skal forsynes med navneskilt kan herefter ikke antages at have været at gennemføre en EU-retlig bestemmelse, men må i overensstemmelse med Per Fuglsangs forklaring og Trafikstyrelsens brev af 19. januar 2012 antages at have til formål at skabe størst mulighed sikkerhed for, at breve bliver afleveret til rette adressat. Dette formål er et andet end dem, der er omfattet af EU-retten, herunder postdirektiverne og direktiv 95/46/EF af 24. oktober 1995 (persondatadirektivet).

På denne baggrund finder landsretten, at det i bilag 1 (punkt 1) til bekendtgørelse nr. 727 af 24. juni 2011 om postbefordring og postvirksomheder indeholdte krav om navneskilt på brevkasser, ikke er fastsat som led i gennemførelse af EU-retten, hvorfor chartret om grundlæggende rettigheder ikke finder anvendelse. Landsretten bemærker, at det forhold, at det med vedtagelsen af postloven blev et krav, at alle postmodtagere uanset boligens opførelsestidspunkt, skal have brevkassen med navneskilt placeret i skel, ikke kan føre til andet resultat.

Det af A anførte om EU-rettens proportionalitetsprincip kan heller ikke føre til, at han gives medhold.

Spørgsmålet er herefter alene, om kravet om navneskilt på brevkassen udgør en krænkelse af artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention om retten til respekt for privatliv og familieliv.

En persons navn tjener til personlig identifikation og som sammenkædning med en bestemt familie og vedrører derfor en persons ret til privatliv og familieliv, som er beskyttet af artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

A har gjort gældende, at kravet om, at han anfører sit efternavn på sin brevkasse, giver andre mulighed for at finde frem til ham, selvom han har adresse- og navnebeskyttelse og ikke står i den lokale vejviser. Der er imidlertid ikke oplyst noget nærmere om den mulige betydning for A af denne mulighed.

Landsretten finder på denne baggrund, at pligten til at oplyse efternavn på brevkassen ikke har en sådan intensitet og konkretisering i forhold til A, at der er tale om et indgreb i As beskyttede ret til privatliv og familieliv efter artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Herefter frifinder landsretten Transportministeriet for As subsidiære og mest subsidiære påstande.

A skal betale sagsomkostninger for landsretten til Transportministeriet med 40.000 kr. Beløbet omfatter udgift til advokatbistand inkl. moms. Ved fastsættelsen heraf er der ud over sagens værdi taget hensyn til sagens omfang og varighed, herunder at der har været gennemført mundtlig forhandling af spørgsmålet om præjudiciel forelægning for EU-Domstolen.”

A ankede landsrettens dom til Højesteret, hvor sagen blev udtaget til skriftlig behandling.

A nedlagde for Højesteret påstand om, at Transportministeriet skal anerkende i forhold til appellanten, at kravet om påførsel af ”A” på postkasse ud mod X-vej er ulovlig.

Transportministeriet nedlagde påstand om stadfæstelse af landsrettens dom.

Efter at Højesteret den 2. februar 2016 havde meddelt parterne, at sagen var optaget til dom, konstaterede Højesteret forud for Højesterets videre behandling af sagen, at A var afgået ved døden den 8. januar 2016.

Højesteret anmodede herefter advokaterne i sagen om bemærkninger til sagens videre behandling.

Boet efter A ved advokat Hans Sønderby Christensen meddelte ved mail af 7. marts 2016, at boet havde valgt at indtræde i sagen, mens Transportministeriet protesterede mod boets indtræden.

Anbringender

Boet efter A har til støtte for sin påstand om, at sagen fortsættes ved Højesteret, gjort gældende, at bestemmelsen i bekendtgørelse nr. 727 af 24. juni 2011, jf. bilag 1, gælder enhver, fysiske som juridiske personer, og således også boer. Boet har derfor samme retlige interesse som afdøde, hvorfor sagen ikke bør afvises.

Til støtte for anerkendelsespåstanden har boet efter A gjort gældende bl.a., at den omtvistede betingelse for postomdeling – skiltning med As navn på en postkasse ud til offentlig vej – på uproportional måde gør indgreb i hans EU-beskyttede krav på effektiv postomdeling og ret til beskyttelse af personoplysninger.

Den Europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder finder anvendelse. Chartret skal efterleves, når en national lovgivning falder ind under EU-rettens anvendelsesområde. Det er et formål ifølge postdirektivet at sikre A kvalificeret postomdeling mindst fem dage om ugen.

Parterne er enige om, at en persons navn, herunder dennes efternavn, er en personhenførbare oplysning (personoplysning) som defineret i persondatalovens § 3. Offentlig skiltning med en persons navn ud for dennes parcel er således egnet til at knytte adresse til person. Ifølge de gældende regler skal A, der havde navne- og adressebeskyttelse, som minimum påføre navnene Aa og AA på sin postkasse ud til vejen. Der findes kun én person i Danmark med disse navne. Skiltningen medfører dermed, at personhenførbare oplysninger blotlægges. Loven til-

sidesætter således As krav på navne- og adressebeskyttelse og udgør derfor utvivlsomt et indgreb i hans beskyttede rettigheder.

Ifølge EU-Domstolens faste praksis kan indgreb i en persons personoplysninger alene ske inden for rammerne af det strengt nødvendige. Transportministeriet har ikke løftet sin bevisbyrde for, at indgrebet er strengt nødvendigt.

Ideelle rettigheder omfatter bl.a. retten til eget navn samt retten til respekt for privatlivets fred og skal ikke begrundes af den enkelte. Indgrebet begrundes med en mere rentabel drift hos postvirksomheden. Imidlertid kan økonomiske hensyn ikke begrunde indgreb i ideelle rettigheder, og udgiften ville, såfremt den blev væltet over på A, bevirke et gebyr af så beskeden størrelse, at det ikke kunne betale sig at opkræve det på grund af den dermed forbundne administration.

Det ville være muligt uden ekstraomkostninger eller uden nye procedurer at indføre en ligeså velegnet metode til at sikre omdelingskvaliteten med væsentligt mindre indgribende foranstaltninger.

Transportministeriet har gjort gældende bl.a., at sagen ikke angår spørgsmål, der berører boet, og at boet derfor ikke har fornøden retlig interesse i sagens udfald. Sagen bør derfor afvises. Boet efter A har ikke retlig interesse i en sag, der drejer sig om et krav om påførsel af nu afdøde As navn "A" på postkassen. En afgørelse af denne påstand vil således ikke have betydning for behandlingen af boet eller boets retsstilling i øvrigt.

For så vidt angår det materielle spørgsmål har Transportministeriet gjort gældende bl.a., at As krav ikke er beskyttet efter Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 8. Det følger af Den Europæiske Menneskerettigheds Domstols praksis, at der er en nedre bagatelgrænse for, hvad der må anses for rettighedsindgreb, således at rettighederne ikke udvandes. Dette gælder navnlig i forhold til den generelle regulering, som er nødvendig for at samfundet kan fungere, og som kun har en beskeden berøring med individets privatliv.

Måtte retten finde, at reguleringen af brevkasser udgør et indgreb i en rettighed, der nyder beskyttelse efter EMRK artikel 8, gøres det gældende, at reguleringen er lovlige efter EMRK

artikel 8, idet indgrebet har hjemmel, forfølger lovlige hensyn og er nødvendigt i et demokratisk samfund. Kravet om at skulle forsyne brevkassen med efternavn og flytte den ud til skel har klar hjemmel i postloven. Endvidere er reguleringen nødvendig og proportional.

Reglerne om opstilling af brevkasse påført efternavn ved skel er rene nationale regler. De gennemfører ikke EU-retlig regulering og har heller ikke i øvrigt tilknytning til forhold, som EU-retten tilsigter at regulere. Den Europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder finder kun anvendelse på regler udstedt af danske myndigheder, som falder inden for EU-rettens anvendelsesområde. Handler myndighederne derimod på grundlag af nationale regler, som ikke har nogen tilknytning til EU-retten, har de ikke pligt til at overholde charteret.

Landsretten har ved kendelse af 4. september 2013 fastslået, at charteret ikke finder anvendelse i denne sag. Under alle omstændigheder er der ikke sket en krænkelse af grundrettighederne i charteret, eftersom der ikke er sket en krænkelse af EMRK artikel 8.

Selv hvis retten måtte finde, at postdirektivet indeholder regler af betydning for nærværende sag, er direktivets regler utvivlsomt overholdt. Det bærende hensyn bag kravet om at flytte brevkasserne ud i skel er, at Danmark også fremover skal kunne opfylde befordringspligten. Kravet om navn på brevkasser er endvidere nødvendigt for at sikre posthjemmeligheden, idet det minimerer risikoen for, at forsendelser bliver omdelt til den forkerte person eller virksomhed, og hensynet til brevhjemmeligheden er netop et af de saglige hensyn, som medlemsstaterne skal sikre bliver varetaget i forbindelse med befordringspligten.

Der er kun pligt til at påføre efternavn på brevkassen, ikke mellemnavn. Derfor har A alene pligt til at påføre navnet "AA".

Retsgrundlag

Dødsboskiftelovens § 107, der findes i dødsboskiftelovens kapitel 30 om retssager ved de almindelige domstole, har følgende ordlyd:

”§ 107. Havde afdøde anlagt retssag om krav, som nu tilkommer boet, kan boet ved en erklæring til retten indtræde i afdødes sted.

Stk. 2. Oplyses det under sagen, at sagsøgeren er død, og har boet ikke givet møde, udsættes sagen, og boet underrettes. Er der ikke truffet beslutning om boets behandlingsmåde, underrettes skifteretten.”

Højesterets begrundelse og resultat

Den foreliggende sag angår nu afdøde As anke af en dom afsagt af Østre Landsret den 31. oktober 2014 i en sag anlagt af A mod Transportministeriet vedrørende spørgsmålet, om det er i strid med Den Europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder eller med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention at stille krav om, at en brevkasse, der skal være opstillet i skel, skal være forsynet med oplysning om postmodtagerens navn. Ved dommen afviste landsretten to af As påstande og frifandt i øvrigt Transportministeriet.

For Højesteret nedlagde nu afdøde A påstand om, at Transportministeriet skal anerkende i forhold til A, at kravet om påførsel af "A" på postkasse ud mod X-vej er ulovligt.

A afgik den 8. januar 2016 ved døden, og boet efter ham har den 7. marts 2016 afgivet erklæring til Højesteret om, at boet er indtrådt i ankesagen, jf. dødsboskiftelovens § 107, stk. 1. Ifølge denne bestemmelse kan boet ved en erklæring til retten indtræde i afdødes sted, hvis afdøde havde anlagt retssag om krav, som nu tilkommer boet.

Sagen angår efter nu afdøde As påstand, om hans navn "A" skal være påført en postkasse ud mod X-vej. Der er ikke oplyst forhold, der indebærer, at afdødes påstand angår retskrav, som nu tilkommer boet efter ham. Boet kan herefter ikke indtræde i afdøde As sted i den foreliggende sag.

Højesteret tager herefter Transportministeriets påstand om afvisning til følge.

Thi kendes for ret:

Ankesagen afvises.

I sagsomkostninger for Højesteret skal Boet efter A betale 25.000 kr. til Transportministeriet.

Sagsomkostningsbeløbene skal betales inden 14 dage og forrentes efter rentelovens § 8 a.